

- ૩ પશ્ચિમના શિક્ષણની ભારતીય જીવન અને સંસ્કૃતિ પરની અસરો ચર્ચો. ૧૪
- અથવા**
- ૩ ભારતમાં વસ્તીવૃદ્ધિનાં કારણો જણાવી વસ્તીવૃદ્ધિની આર્થિક વિકાસ પરની અસરો તપાસો. ૧૪
- ૪ જમીન ધોવાણ એટલે શું ? ભારતમાં જમીન ધોવાણનાં કારણો અને ઉપાયોની ચર્ચા કરો. ૧૪
- અથવા**
- ૪ (અ) ભારતમાં પ્રવર્તતી ગરીબાઈનું રૂપ સમજાવો. ૭
- (બ) ગરીબાઈનાં કારણોની ચર્ચા કરો. ૭
- ૫ ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) ૧૪
- (૧) ભારતમાં ઊર્જાના પ્રકારો
- (૨) વિભક્ત કુટુંબના લાભાલાભો
- (૩) ભારતમાં જંગલ સંપત્તિનો વિકાસ
- (૪) અગિયારમી પંચવર્ષીય યોજના.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) As per the instruction no. 1 of page no. 1.
 (2) Question No. 1 is compulsory.
 (3) All questions carry equal marks.

- 1 Answer the following questions briefly : 14
- (i) What is poverty line?
- (ii) State the characteristics of caste-system.
- (iii) What are natural resources?
- (iv) Suggest the steps to prevent the demolition of the forest wealth in India.
- (v) Give the meaning of disguised unemployment.
- (vi) What is Jawahar Rojagar Yojana?
- (vii) State the remedies to remove illiteracy.

2 Evaluate the achievements and failures of Indian planning. 14

OR

2 (a) Explain the main objectives of Indian planning. 7

(b) Discuss the causes responsible for adverse human attitudes. 7

3 Discuss the impact of Western education on Indian life and culture. 14

OR

3 State the reasons for population growth in India, examine the effects of population growth on economic development. 14

4 What is soil erosion? Discuss the causes and remedies for soil erosion in India. 14

OR

4 (a) Explain the form of poverty prevailing in India. 7

(b) Discuss the causes of poverty.

5 Write short notes : (any two) 14

(i) Types of energy in India

(ii) Advantages and disadvantages of divided family

(iii) Development of forest wealth in India

(iv) Eleventh Five Year Plan.
